ANUL VI. No. 25. 8 IULIŬ 1865

NATURA

JURNAL SCIINŢIFIC ILLUSTRAT

ESE DE PATRU ORI PE LUNĂ

Preţul abonamentuluĭ:

Bucurescĭ......... 64 leĭ pe an

Districte.......... 69 — —

REDACTORĬ:

Dr. C. ESSARCU şi Lt. D. ANANESCU.

ABONAMENTELE se fac la Redacţiă, Strada Seraphim, ce 'ĭ dice şi a Pensionatuluĭ No. 10, în dosu Coltzi, şi la DD. Librarĭ.

COPRINDERE Instrucţia şi Educaţia. Educaţia animalelor. — Albinele. — Arborul veninos Upas (Strychnos). — Varietăţĭ —

INSTRUCŢIA SI EDUCAŢIA

EDUCAŢIA ANIMALELOR

(URMARE).

Nè se poco io vi dia, da imputar sono
Chè quanto io posso dar, tutto vi dono.
Ariosto.

Daca pucin vĕ daŭ nu sunt de imputat
Căcĭ cât pot da tot vĕ daŭ.

Vorbim de animale dar ne gîndim la ómenĭ. Studiele ce facem asupra Educaţieĭ animalelor sunt inspirate de immensa nóstră dorinţă de a vedea Educaţia ómenilor ameliorându-se, cătând pretutindenĭ şi în tóte direcţiile exemple, cunoscinţe, ideĭ, theoriĭ, legĭ care să ne lumineze.

Trimite-ne, o Dómne, lumina ta ceréscă,
Căcĭ lungă fusse nóptea în care suspinăm.
Ca să vedem furtuna ce vrea să ne răpéscă.
Şi subt un mal ferice, liman să căutăm.[1])

Am arĕtat, în numĕrul trecut, că avantagele materiale, bunul traiŭ, buna hrană ce omul a procurat animalelor ce se aflaŭ în starea sĕlbatică, a contribuit mult ca să'l ajute pentru a le domestici. Dar acestea nu sunt în destul. Omul trebue să aibă o bună purtare cu dênşi, bune procedeuri, un fel de politeţă, ca să dicem aşa, este necesarie chiar pentru animale. Se scie că elephantul nu se lasă a fi condus de cât de îngrijitorul luĭ care îi dă cu blândeţe, hrana, băutura şi tóte îngrijirile. Trebue ca acest îngrijitor să fie blând, tot-d'auna drept şi nicĭ o dată aspru fărŏ cuvînt, căcĭ în casul contrariŭ elephantul concipe mîniĭ pe care cu anevoie le póte cine-va linişti.

Cămilele cer acelleaşi precauţiunĭ, şi se revoltă când le încarcă cu maĭ multă greutate de cât pot duce.

Toţi scim că calul când e reŭ îngrijit şi rĕu tractat, ia năravurĭ fórte urîte. Tóte năravurile rele ale cailor provin din reaoa tractare a visitiilor şi din temerea brutalităţilor de care sunt ameninţaţi. Ceea ce se probă fórte lesne: calul se îndreptéză, îşĭ perde năravurile când cade în mâinĭ omenóse, mai blânde şi mai intelliginte. De unde, ca s'o dicem întrécât, importanţa unuĭ bun visitiŭ.

Cai ceĭ maĭ ardenţĭ, ceĭ maĭ simţitorĭ, ceĭ mai focoşĭ, aceia se înăspresc mai reŭ în contra relelor tractărĭ şi aceia iaŭ năravurile celle maĭ rele. Dar tocmaĭ acestia din causa ordóreĭ, sensibilităţii, foculuĭ lor, tocmaĭ acestia în măinĭ intelliginte devin cai ceĭ mai superbĭ. Acellaşi lucru se ve-

1) Bolintinénu — Poesiĭ. —

de și în specia umană. Naturele moi, indolente, leneșe se supun cu înlesnire.

Asemenea argilei în mâinile olarului, saŭ noroiului subt piciórele trecĕtorului, aceste individe se plécă înaintea tutulor, se încovoiesc, se împleticesc, se tîrăsc în presința tutulor acellor căror le plac plecăciunile, încovoirile, împleticirile, tîrîturile... Dar de la asemenea individe ce póte astepta chiar aceia care se serv de dênsele... cum trecĕtorul se servă..... de noroiul pe care îl calcă sub picióre.

Naturele energice și generóse se revoltă în contra injustiției și violența îi face nesupuși.

Elle declară un resbel redutabil forței neintelliginte ce n'a sciut să tragă profit din qualitățile lor. Când însă pentru o causă dréptă concursul este obținut, atunci...

Dar ânc' o dată să lăsăm pe ómeni ca să ne ocupăm de animale.

Vĕdurăm ca cu violența, cu asprimea, cu injustiția, nu ajungem la bune resultate, chiar cu animalele celle mai blânde, celle mai pucin dispuse prin organisația lor la ori ce fel de atacare spontaneă.

In resumat din tóte speciele animale domesticite, nici una nu s'a asociat cu omul de cât în urma unui traiŭ mai bun. Omul a învins sĕlbăticia lor, le-a îndulcit ferocitatea instinctelor, făcêndu-le și pe elle să ia parte la bine-facerile și avantagele civilisației. Fărŏ' ndoială pentru interesul seŭ personal el și le-a asociat, dar a fost silit să îngrijéscă de dênsele, și să mulțumiască tóte trebuințele lor. Mai mult prin condițiile unei existențe preferabile existenței vieței sĕlbatice de cât prin forță brutală, omul a putut să ție aceste animale pe lăngŏ dênsul, și să le întrebuințeze spre profitul seŭ.

Așa trebuie să facă societatea cu toți membri sei.

Societatea e interesată de a le da cea mai bună educație ca să tragă cel mai mare profit dintr'ênși. In interesul lor bine înțelles ea trebue să lucreze, căci în interesul seŭ lucréză. Legea trebuie să isbească făr îndoială pe culpabili, dar bunele instituții, educația intelligintă preîntêmpină culpele, preîntîmpină perversiunea morală și intellectuală, prima sorginte a tutulor perversiunelor.

Nu credem ca J. J. Rousseau că omul eșind din mâinile Creatorului este o ființă perfectă[1]; admitem din contra inclinații perverse, instincte brutale, propensiuni destructóre.

Avem însă o mare încredere în forța Educației, și suntem convinși că nu e inclinație perversă, nu e instict bestial, nu e propersiune destructóre pe care o Educație intelligintă și liberă să nu o modifice, să nu o îndrepteze, să nu o corégă!

[1] Tout est parfait, en sortant des mains du Createur, tout se déprave entre les mains de l'homme J. J. Rousseau Emile ou l'Education.

E.

ALBINELE.

(URMARE)

Travaliul este imagina vieței.

Am vĕdut în articolul precedent că albinele fărŏ mumă saŭ regină nu mai lucrédă nimica, numai mănăncă și se lassă să móră de fóme. Așa este de puternică în facia Naturei conservația speciei pe lăngŏ conservația individului. Fómea este un midloc stabilit cu mare ințellepciune ca să întîmpine destrugerea individului și care le îndémnă a repara perderile continue ce se urmédă în corp. Dar aŭ alegerea midlócelor de care este vorba, Natura ar fi putut să nu și propue drept obiect principal

conservaţia individelor ca individe, ci mai mult ca autori generaţiunei saŭ conservatori speciei. Într'adevĕr la mammifere, passerĭ, reptiliĭ, pescĭ şi maĭ la tóte insectele, fie-care individ este mascul saŭ femelă, saŭ amenduoê d'o dată, precum la vermi de pămênt, melci etc. Acolo dupŏ cum se veḍe conservaţia speciei depinde immediat de conservaţia individuluĭ. Nu este tot aşa şi la albine: cel mai mare numĕr din celle ce compun aceeaşĭ societate este lipsit de sexe şi nu concură la conservarea speciei, de cât ca causă secundară.

Dar dacă neutrele n'aŭ elle sentimentul fómeĭ, cum sunt însciinţate spre a repara forţele slăbite prin travaliŭ şi prin transpiraţie? Neutrele care aŭ în capul lor o regină sunt excitate la lucru prin presenţa sa. Elle n'ar putea să se ocupe de deosebite lucrărĭ de care sunt însărcinate, fărŏ să ia des nutriment. Şi cuvêntul este că deosebit de sensaţia plăcută ce póte resulta din acţiunea mieri şi a cereĭ asupra organelor neutrelor; aste materiĭ trebue neapărat să trécă prin stomacul lor, să se digere şi să se prepare, înainte d'a fi depuse în stup, ca să serve spre întrebuinţarea la care sunt destinate.

S'a observat că daca în starea de lethargie în care aŭ căḍut neutrele, dupŏ ce li sa luat regina saŭ matca, îndată ce acésta apare în miḍlocul lor elle se desceptă şi se pun la lucru. Avênd în vedere d'a descoperi legea fondamentală a guvernuluĭ muscelor nóstre republicane, aŭ împărţit roiĭ în douĕ părţi maĭ egale şi s'a observat tot-d'a-una că albinele care n'aŭ regină nu fac fagurĭ, dupŏ cum am maĭ ḍis şi altă dată. Deosebit de lucrarea fagurilor neutrele se ocupă şi cu crescerea puilor.

Printr'un miḍloc prea simplu póte cine-va sili duoĕ roiurĭ să facă un schimb reciproc între stupiĭ şi faguri lor; eĭ se obicnuiesc cu acéstă schimbare şi neutri din fie-care roiŭ iaŭ atâta grijă de pui ce 'i aŭ găsit în nuoile locuinţe ca cum ar fi pui lor naturalĭ. Affecţia neutrelor se întinde indefferent peste tot ce este larvă d'albină şi instinctul acesta are un raport drept asupra conservaţieĭ speciei.

Neutrele n'au de loc sexe, şi nu reproduc, dar aŭ pentru pui regineĭ lor acellaşĭ amor care au mumele altor animale, dacă dar Natura a sciut să intereseḍe legătura mumelor saŭ prin sensaţiunĭ plăcute, ce pui le fac să încerce, saŭ prin serviciurile ce elle trag de la dênşi. Este dar acolo o causă secretă de sensaţiunĭ plăcute care le légă de puĭ şi le determină a vĕrsa în légănul lor un fel de pastă de care se nutresc.

Am vĕḍut că dacă introducem într'un stup maĭ multe regine, nu va fi nic' o dată maĭ mult de cât una singură care va conserva domnia; *tóte* celle-l-alte sunt omorîte.

Nu se scie ânco daca Imperiul remâne tot-d'a-una regineĭ legitime, şi cum şi de cine reginele de prisos sunt sacrifiate.

Nu este *probabil* ca neutrele să fie însărcinate d'aste crude execuţiĭ; elle daŭ reginelor streine acelleaşĭ supunere ca şi Suveraneĭ legitime; se crede că reginele se bat între dênsele, pena remâne una singură. Orĭ cum va fi se înţellege îndestul de ce *într'un* stup nu se găsesce de cât o singură regină. Un roiŭ cât de numeros să fie în general, nu este prea mare pentru o singură mumă; acésta póte oua într'un an 50,000 ouă, pentru care trebue un numĕr proporţionat de cellule, şi nu sunt tóte întrebuinţate pentru locuinţa puilor. D'aceea se întîmplă când roiul este maĭ *slab*, muma este silită să depue 3—4 şi 5 ouă într'o aceéşĭ cellulă şi precum in fie care nu e loc de cât pentru unu, ceĭ de prisos sunt sacrifiaţĭ şi ast-fel se face o perdere pentru republică. Masculiĭ asemenea când aŭ devenit nefolositorĭ societăţi sunt omorîţĭ de către neutre.

Pe cât timpul este favorabil la recolta mieri şi a cereĭ neutrele nu încetéză d'a culege şi d'a umple magaziile.

Prevĕd elle óre timpul când le vor fi oprite recoltele? Nisce fiinţe ca dênsele care n'aŭ, şi nu pot avea de cât sentaţiunĭ, ar face óre planurĭ pentru vi-itor? Tóte aŭ fost aşa de bine arangiate ca albinele să fie aprovisionate fărŏ să se fi putut gîndi a face provisiĭ. Elle aŭ fost instruite a recolta céra

şi mierea, se ocupă d'acéstă lucrare în tot timpul frumos şi quând ajunge iarna faguri se află plinĭ de céră şi de miere.

Fagurii lor unde strĕlucesce o profundă Geometrie fi vor uvragiul unor insecte geometre? Dar lucrătórele n'aŭ cea maĭ mică idee de Geometrie; Marele Geometru este aicĭ Autorul insecteĭ; El este care execută mecanismul travaliuluĭ şi calculă admirabilele proporţiunĭ al căror secret elle nicĭ nu'l conosc.

Machina animală lucréḑă ca un machinist.

Albinele precum şi *tóte* animalele, de şi considerate ca nişte machinĭ admirabile, dar probabil au un suflet care ţine d'aceste machinĭ. El Simte mişcările, şi 'ĭ place, el priimesce prin machină impressiunĭ plăcute saŭ neplăcute, şi astă simţibilitate este marele şi unicul mobil al animaluluĭ.

Ast exemplu ar fi de ajuns ca să facem pe lectorul judicios să simţă cât de mult ne încelăm când accordăm animalelor maniera nóstră d'a gândi, d'a raţiona şi chiar geniul nostru. Ca să se convingĕ cine-va n'are de cât să applice la construcţia fagurilor albinelor ideea de raţionament; ceea ce nu acordăm animalelor, şi iată că nnmaĭ de cât albinele s'aŭ transformat în geometri.

Elle vor sci şi Botanica, căcĭ elle cunosc prea bine păţile sexuale allĕ plantelor.

Cu tótă attenţia ce aŭ dat albinelor ceĭ maĭ marĭ naturaliştĭ observatorĭ: Latreille, Newport Huber [1]) aŭ âncŏ multe lucrurĭ interesante nedescoperite.

Ar trebui maĭ cu sémă să inventăm óre care miḑlóce spre a le spiona maĭ d'aprópe, atuncĭ când elle lucréză la formarea micilor lozange care fac basa cellulelor, partea cea maĭ îngrijită a lucruluĭ. Prin puterea observaţieĭ va putea descoperi în fine particularităţile care ne arată secretul mecaniceĭ despre care vorbim.

Albinele ca animale sociabile sunt tot-d'auna grupate în familiĭ numeróse, când încep a construi un fagur şi este maĭ imposibil d'a ḑier lucrarea lor. Un punct maĭ essenţial ar fi acella d'a ajunge să facă a lucra un mic numĕr de lucrătóte.

Observatorul intelligent scie să privéscă îngiurul seŭ, să inventeze şi să tragă din obstacole chiar, nuoĭ instrucţiunĭ şi nuoĕ vederĭ.

Dintre tóte studiele Istoria Naturală, pare că este aceea care perfecţionéză maĭ mult sagacitatea spirituluĭ, rectifică judecata şi nobiléză inima.

Să studiem cu plăcere vegetalele şi animalele care ne înconjóră, să îngrijim de educaţia lor în folosul nostru, ca ast-fel prin ajutorul lor să putem studia maĭ cu înlesnire pe om: cea maĭ complicată fiinţă pe pămênt şi prin urmare cea maĭ difficil de studiat.

[1]) Huber naturalist eminent din Geneva din mica copilărie s'a ocupat cu studiul încântător al Natureĭ şi maĭ cu sémă a studiat c'o admirabilă pacienţă năravurile albinelor. Încă de june a perdut vederea, dar a continuit lucrările salle până la mórte prin ajutorul fiieĭ şi soţieĭ salle prea iubite.'

A.

STRYCHNOS (UPAS TEUTÉ.)

Vegetalele ce împodobesc cu verdéţa lor plăcută suprafacia pămêntuluĭ, sunt tot odată şi de neapărată trebuinţă omuluĭ: unele servă ca alimente, altele ca medicamente, unele 'ĭ servă pentru construcţiunĭ, altele pentru îmbrăcăminte, iar altele sunt şi veninóse. Dintr'aceste din urmă este şi Strychnos saŭ *toxicaria*, despre care ne propunem a vorbi aicĭ.

Acésta este o plantă acăţătóre ce cresce în sĕlbele vergine alle munţilor din Iava unde se înalţă pinŏ în vêrful arborilor cellor marĭ; rădăcina sa merge pânŏ la o mică adâncime şi se întinde orizontal sub pămênt la distanţe de maĭ mulţĭ stânjenĭ, ea este acoperită c'o cójă subţire, roşetică şi amară. Dintr'acéstă cóje Javanezii prepară un fel de otravă cu care eĭ otrăvesc armele lor spăimântătóre. Eĭ extrag prin ferbere principul veninos, care cel puçin, nu curge nicĭ odată natural; eĭ fac un myster dintr'acéstă preparaţiune, al căruĭ secret nu este cunoscut de cât numaĭ de unĭ dintre dênşi. Astă substanţă veninósă, cunoscută sub nume de Upas teuté, este un alcaloid a căruĭ compotie chi-

mică este cea urmatóre $C^{44} H^{22} Az^{2} O^{8}$, adicĕ: Carbon, Hydrogu, Azot şi Oxygen în proporţiunĭ differite, ş'a fost obiectul maĭ multor experienţe care aŭ demonstrat effecte terribile. Aşa spre ex înţepênd cineva c'o sagetă otrăvită d'acéstă materie maĭ multe felurĭ de passerĭ le aŭ vĕḑut murind în 2—4 minute, o uşóră înţepătură d'o astfel de săgétă a fost de ajuns ca să omóre cânĭ într'o jumătate de oră.

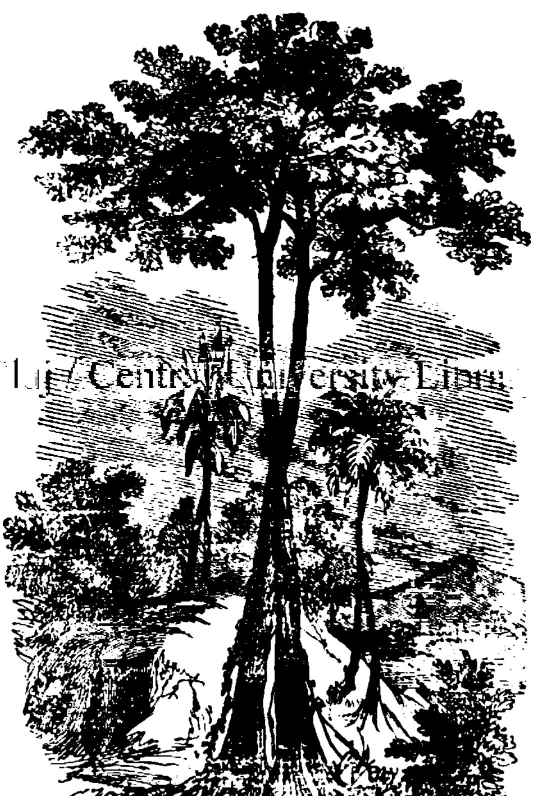
Un savant physiologist frances, Magendie, a făcut experienţa cu Upas tienté adusă din Iava s'a vĕḑut: epurĭ, cânĭ, caĭ perind în 6, 8, 12, 15 minute, dându-le câte 8, 10, 20, 40 picăturĭ d'acéstă otravă.

Sĕlbateci americanĭ dupĕ ţermurile rîurilor Orenocu şi Rio negru se servă de sucul numit la eĭ Curar, ce scot din scórţa rădăcineĭ acesteĭ plante ca să otrăvéscă săgeţile lor; din contra spun călletori că sucul trunchiuluĭ este dulce şi nevătĕmător. Se servă de sucul acesta ca narcotic şi ameţitor, precum şi'n contra muscăturilor şerpilor veninoşĭ.

Este o altă specie de strychnos arborescent, care cresce în Brasilia. Tóte părţile acestuĭ arbor afarĕ de fruct, aŭ o amărăciune pronunţată care devine âncĕ şi maĭ tare în scórţă; astă din urmă pe lângĕ amăriciune este şi astringentă.

Aste duoĕ proprietăţĭ fac dintr'ênsa un bun locoţiitor al quinineĭ, adicĕ: combate frigurile intermitente şi pórtă numele în Brasilia de *quina do campo*, dar nu coprinde nicĭ o urmă de Strychnină.

Medici se servă de dênsa, dupĕ dosa in care o administréză saŭ ca otravă, saŭ ca medicament; ea are o acţiune puternică asupra systemuluĭ nervos, produce contracţiunĭ musculare, spasmurĭ, face să închiege sângele în vine şi în celle din urmă produce asphyxie (leşin).

Arborul veninos. Upas teuté
(Strychnos, toxicaria.)

Maĭ este o specie fórte curiósă prin proprietatea ce possedă fructul seŭ d'a curăţi şi a limpeḑi apa necurată, ast-fel în cât a o face nu numaĭ bună de bĕut, dar chiar plăcută. Se utilisă astă proprietate aşa de avantagiósă în climele tropicale, aruncând fructul în apă, saŭ numaĭ frecând marginile vasuluĭ, în care se varsă apoĭ liquidul spre a curăţi, şi se vĕd atuncĭ tóte necurăţiile căḑênd la fundul vasuluĭ.

Acéstă Strychnos cresce natural pe ţermurile dela Coromandel, dar cultura a propagat'o în multe alte părţĭ din India şi până la Madagascar.

Caracterele botanice ale acesteĭ plante sunt următórele: Este un gen din familia Loganiaceelor, ea se presintă în formă de arborĭ saŭ arbuleţĭ acaţătorĭ care cresc în părţile intertropicale alle Asieĭ şi ale Americeĭ. Foile sunt oppuse, întregĭ, florile sunt albe verduriĭ în general, prea parfumate, avênd un caliciŭ cu patru saŭ cincĭ divisiĭ, corolla tubulósă, cu patru saŭ cincĭ despărţirĭ întinse. Stamine în numĕr de patru saŭ cincĭ cu fileu prea scurt. Pistilul are un ovar cu duoĕ loge coprinḑênd fiă-care maĭ multe ovule, d'asupra ovariuluĭ este un styl filiform, terminat c'un stigmat în formă de măciucă. Fructul este cărnos, şi la maturitate remâne o singură loge cu una saŭ maĭ multe seminţe.

Natura a făcut ca arborul acesta să crésca isolat prin adâncimea văilor, departe de locuinţele

ómenilor, pare că l'a insemnatŭ ca să se ferescă omul de dênsul. In general tóte plantele otrăvitóre au un aspect trist, inspiră temere; pare că Natura ar fi pus asupra lor un sigiliŭ ca cum ar fi ḑis printr'acésta: temeţi-vĕ de dênsele.

Dar lângŏ otravă se află şi remediŭ şi una se combate prin alta. Sunt însă unele care póte să ne încele prin înfăţişarea lor exterióră, d'aceea trebuie să băgăm bine de sémă la exterior.

Iată cum termină doctorul Barasch într'una din scrierile salle, vorbind d'acéstă plantă veninósă în comparaţie cu altele.

„Intocmaĭ ca şi între familiile umane uniĭ „membri represintă geniul cel bun, ângeresc, pe „când alţi represintă geniul cel rĕŭ, satanic. Dar „şi într'alt punct de vedere Upas sémănă omuluĭ; „căcĭ întocmaĭ precum ea prin înfăţişarea eĭ une-orĭ „elegantă şi plăcută, coprinde in ântru un princip „rĕŭ, vătĕmător, aşa şi uniĭ ómenĭ sub un exterior „plăcut şi attrăgĕtor, ascund un suflet negru, otrăvitor."

A.

ALIMENTAŢIA.

(URMARE).

Legumile verḑĭ, intră pentru o parte însemnată în alimentaţiunea omuluĭ. Celle maĭ principale sunt: varza, cépa, prasul, măcrişiul, spanacul, usturoiul, sparanghelul, castraveţi, dovlecei, lăptucile, pătlăgelele, bamele, ardeiul, sfecle, morcovĭ, ridichĭ şi altele. Tóte aceste legumĭ coprind apă în cătăţime fórte mare, şi prea pucine substanţe hrănitóre. Coprind însă acide organice, şi maĭ cu sémă acid oxalişi acid malic, care înlesnesc fórte mult digerarea cârni şi a legumelor uscate.

Coprind asemenea sărurĭ de Potasă şi de Sodă ca în spamac de exemplu. —

Tóte legumile verzĭ sunt pucin hrănitóre şi contribuiesc prea pucin la formarea sângeluĭ, însă dupŏ cum maĭ ḑiserăm, înlesnesc digerarea şi fac ca sângele se fie maĭ subţire. Negreşit că o alimentaţie compusă numaĭ din legumĭ verzĭ, este cu neputinţă să întreţie puterile omuluĭ, însă ca alimentaţiunĭ accesoriĭ sunt fórte preţióse. Dupŏ cum scim toţĭ maĭ cu sémă în post, legumile în general sunt baza alimentaţiuneĭ plugaruluĭ român. Varza acrră maĭ cu sémă are o adevĕrată importanţă în regimul nostru alimentariŭ şi este o preparaţiune din celle maĭ plăcute ale legumelor verzĭ.

Intrebuinţarea usturoiuluĭ, maĭ cu sémă în localităţile băltóse; proprietăţile antiseptice (în contra cangreneĭ) ce are acéstă plantă, previn multe bóle. Usturoiul cuprinde ca şi cépa, ridichile, şi hrénul uleiurĭ esenţiale care stimuléză digestia şi provócă apetitul. —

Pentru tóte legumile atât uscate câtŭ şi verḑĭ, avem durerea a o spune, sunt prea pucin intrebuinţate de către plugari românĭ. Fasolea, lintea, cépa şi usturoiul sunt principalele legumĭ întrebuinţate, chiar ridichile şi sfeclele nu se găsesc în tóte satele. De bună sémă este trist a spune că, cu tóte avantajele ce a dat natura acesteĭ ţerrĭ, copii sĕĭ ceĭ maĭ numeroşĭ să fie atât de reduşĭ în mijlócele lor de alimentaţiune. Am constatat cu plăcere în unele judeţe de dincolo de Milcov, şi maĭ ales in alŭ Dorohoiuluĭ, că ţerrani aŭ introdus în cultură cartofĭ şi mazerea. Aceea ce dorim însă este ca să vedem, că fie-care ţerran are o grădină în care să se găséscă legumĭ cât se va putea de felurite, de cu primăvara pînă iarna, ca să găsim în casă sa provisiunĭ de legumĭ pentru iarnă. —

In atâtea căllĕtoriĭ ce am făcut în ţerră, m'am uitat cu aviditate îndată ce intrăm în sate, ca să vĕd împrejul caseĭ ţerranuluĭ o grădină cu legumĭ, însă vaĭ! mergém din decepţiune în decepţiune. Rar icĭ şi colea câte o grădină, şi apoĭ şi acolo câte-va rĕzóre de cépă şi usturoĭ, câte-va cuiburĭ de fasole şi nimic maĭ mult. In multe localităţĭ am vĕḑut în sate grădinĭ admirabile, irigate şi intreţinute bine, pline cu tot felul de legumĭ, stam pe loc întrebam, acu, este grădina? şi respunsul din nenorocire era fatalĭ

a unuĭ sĕrb saŭ a unuĭ bulgar! Folosul este aşa de invederat şi cu tóte acestea ţerranul nu imitéză pe sêrb. Veḑĭ cu durere locul gras in prejurul caseĭ că stă desgrădit, necultivat, plin de burienĭ. Nu ḑic, sunt esceptiunĭ, însă din nenorocire prea rarĭ. —

Ne am gândit mult timp asupra acestuĭ subiect interesant, şi am ajuns a ne convinge că singurile persóne care pot face acest însemnat bine ţerranilor sunt: preotul, învăţătorul, şi proprietarul mare. Preoţilor şi învăţătorilor să li se dea de la preşedintele judeţelor şi de la seminare, când plécă a casă, tot felul de seminţe de legumĭ, şi să fie îndatoraţĭ ca să împrăştie seminţele şi să propage cultura legumilor la fie-care ţerran. Pentru a fi maĭ sigur de reuşit, inspectori scolarĭ să fie obligaţĭ a constata în fie-care sat daca învăţătorul şi preotul 'şĭ aŭ îndeplinit îndatorirea. —

Proprietarul mare ar fi putut şi póte maĭ mult de câtŭ orĭ şi cine, să facă atât bine cultivatorilor, de al căror progres trebuie să se intereseze de apróbe. N'avem să le dăm consiliurĭ în acéstă privinţă, sunt mulţĭ care aŭ dat exemple şi am dori să 'ĭ vedem imitaţĭ. —

In ainte de a termina acea ce aveam de ḑis asupra alimentaţiuneĭ să notăm că, pe lângŏ celle-l-alte substanţe alimentariĭ, trebuie să adăogĕm şi *fructele*. —

Fructele sunt o plăcere şi o hrană, elle subţiiază sângele, înlesnesc digerarea şi coprind şi óre-care principiĭ hrănitóre. Merele, perele, caisele, piersecile, prunele, zarzările, pepeni, corcoduşele, castanele, nucile ş'altele, sunt atâtea fructe plăcute care pot ajunge la un mare grad de îmbunătăţire în avuta nóstră ţérră; dar ş'aci negligenţa ca şi în altele. Sunt atâtea sate unde nu veḑĭ un pom roditor, unde nu găseştĭ o pómă ca să'ţĭ potoleştĭ setea! Pentru împrăştierea fructelor n'avem alţĭ agenţĭ maĭ puternicĭ de cât preotul şi învăţătorul; în ţerrile înaintate, preoţiĭ şi învăţătoriĭ aŭ grădinile celle maĭ frumóse, la dênşĭ se găsesc fructele celle maĭ deliciόse. Eĭ care sunt însărcinaţĭ cu partea morală şi intellectuală a ţerranuluĭ să ia asupră-le şi alimentaţiunea materială, şi acésta 'ĭ va recomanda recunoştinţeĭ posterităţĭ, şi în viaţă-le vor avea marea fericire şi mîngîiere că aŭ putut regenera fisicesce şi moralicesce pe concetăţeniĭ lor. Mare şi nobilă misiune; facă cerîul ca fie-care să o înţellégă şi în pucin timp ţerranul român se va schimba cu totul. —

P. S. Aurelianu.

VARIETĂŢI.

CULTURA ANGHINARELOR.

Un amator deosebit de horticultură a făcut de curând o preciósă descoperire pe care o recomandăm lectorilor nostri.

Este vorba aicĭ de anghinare. Se scie că anghinarele sunt maĭ tóte de aceeaşĭ mărime; dar graţie acesteĭ nuoĕ descoperire vom putea să avem anghinare d'o mărime considerabilă. Iată cum: Când s'a format fructul ş'a ajuns de mărimea unuĭ oŭ, trebue să facem la trunchiuleţŭ o tăietură adâncă, care lăssând sucul a curge îl împedecă să ajungă pênă la fruct. Pusă în aste condiţiunĭ anghinarea póte să ia un volum de 60 centimetri; putem apoĭ da tuturor foilor qualităţile ce aŭ numaĭ celle din ântru. Ca să dobîndim acest resultat trebue să acoperim fructul c'un bonet de stofă négră ca să 'l apere de multă lumină. Se scie în tr'adevĕr că numaĭ legând salada şi apărând'o de sóre putem dobândi foĭ albe şi fragede. Printr'acest procedeu, puind la umbră căpăţinile de anghinare, putem recolta o legumă fragedă şi cu gust.

Ast-fel se cultivă în alte ţerrĭ anghinarele şi sparanghelul care la noĭ sunt cu totul ne'ngrijite.

LICHENUL DIN COLUMBIA BRITANICA.

Lichenul, adică: muschi care cresc pe arborĭ sunt de duoĕ specii (felurĭ) şi amêndouĕ se lipesc de trunchiurile arborilor şi maĭ cu sémă al bradilor. Una dintr'aceste speciĭ este verde închisă maĭ négră; firişórele luĭ moĭ la pipăit, se întind maĭ cu deosebire pe rămurile celle maĭ nalte: acésta este varietatea comestibilă (ce se mănâncă), care pórtă numele de *ou-ia* la Indienĭ; cea-l-altă d'o colóre maĭ galbenă, are firişóre maĭ lungĭ dar maĭ pucin fine şi se numesce: *Pah catlh.* Dar maĭ 'nainte d'a'ĭ mânca 'ĭ trec prin maĭ multe preparaţiĭ. Femeele şi copii prepară licheni *ou-ia,* pe care dupŏ ce 'ĭ a adunat în mare quantitate 'ĭ bagă în rîurĭ şi 'ĭ ţine acolo fixaţĭ cu petre. Astă operaţie ţine treĭ dille, dup' aceea sapă o gaură mare în pămênt, aĭ căreĭ pereţĭ sunt cu zid de pétră şi acolo pun licheni scurşĭ de apă. Dup' aceea 'ĭ acopere cu ramurĭ verdĭ peste care aruncă un strat gros de pămênt, şi apoĭ proced la cócere care nu ţine de cât 20—30 ore. Printr'aceste preparaţiĭ licheni dintr'o massă négră şi nesărată, cum eraŭ ântêiŭ, se prefac într'o massă consistentă, négră, plăcută la gust şi fórte hrănitóre, din care maĭ nainte d'a se răci conservă eĭ şi pentru iarnă... Acéstă pastă uscându-se devine prea tare, dar muiată şi fértă în apă formézä un aliment ce place prea mult Indienilor şi care le este prea folositor în aniĭ de lipsă.

Intr'adevĕr acestĭ lichenĭ nu sunt ceva bucate delicate pentru mesele europenilor, dar 'ĭ preferim pe lângă argilul şi pămêntul gras de care se nutresc cu multă lăcomie uniĭ sĕlbaticĭ.

Iată popolĭ degradaţĭ care se nutresc cu muschi dupŏ arborĭ întocmaĭ ca animalele.

Când ne aflăm dar la o massă splendidă împodobită cu felurimĭ de bucate, să ne aducem aminte că sunt popolĭ întregĭ care se nutresc cu scórţe de arborĭ şi chiar cu pămênt. !

Fiinţe umane să mănânce pămênt!

PESCUIREA BUREŢILOR.

Bureţiĭ de care ne servim la trebuinţele nóstre domestice sunt nisce animale degradate numite omogene saŭ amorfe, maĭ inferióre de cât mărgénu; elle cresc în mare lipite pe roce, şi sunt obiectul unuĭ commerciŭ important care nu se urcă la maĭ mult de duoĕ-decĭ de anĭ.— Se scot mulţĭ bureţĭ din insula Bahama în Océnul Atlantic, şi se pescuiesc la o adâncime de patru-decĭ picióre sub apă. Când 'ĭ scóte din Océn sunt negri, dar îndată ce vin în contact cu aeru se descompun repede, albesc şi perd proprietăţile veninóse ce aveaŭ când trăiaŭ. Aste proprietăţĭ sunt astfel în cât pielea îndată ce se atinge se acopere de bĕşicĭ.

Pescarul de bureţĭ dupŏ ce 'i taie, 'i acopere cu nisip, unde'i lassă treĭ septĕmânĭ ca să se despoae de tóte materiile animale şi gelatinóse ce coprind; pe urmă 'i scóte din nisip, 'i spală şi 'ĭ curăţă cu acid azotic şi chlorhydric, mai mult saumai pucin dupŏ qualităţile lor, şi apoĭ 'i aşiadă în cutii cum se face pentru bumnbac; când nu sunt bine curăţiţi simţim în mână o materie gelatinósă ce ese dintr'înşi împreună cu apa ce aŭ supt.

CANALUL DE SUEZ.

Cititori noştri sciŭ că perseveranţa obstinată a unuĭ frances din ceĭ maĭ eminenţĭ D. de Lesseps a triumfat în contra tutulor obstacolelor, atât alle Natureĭ cât şi alle ómenilor, şi că acum Isthmul de Suez este spart şi marea Indiilor este deschisă corăbiilor Europeĭ dupŏ marea Mediterană. Lucrările se continuă cu activitate: construcţiĭ de oraşe şi de porturĭ aŭ inceput dejà. Un immens material este strêns, şi făr' îndoială peste câţi-va anĭ lucrărĭ cyclopeene se vor sĕvêrşi. D. de Lesseps a isbutit ca să inoculeze (altoiască), ca să întroducă în sângele impiegaţilor o parte din energia, activitatea şi enthusiasmul seŭ şi toţĭ lucrézä cu o necredută ardóre.

Trimite Dómne ţĕrreĭ nóstre ómenĭ ca Lesseps — Manierile pline de o minunată curtoasie, alle D-luĭ de Lesseps contribuia mult a da nascere şi a excita acéstă ardóre. Sir H. Bulvver dicea de-unădĭ că D. de *Lesseps* e un adevĕrat representant al cavalerilor din veacurile mediane.

BUCURESCI — IMPRIMERIA ST. RASSIDESCU, STRADA GERMANĂ, HANULŬ GHERMAN, No. 2.